

นโยบายต่างประเทศของไทยต่อเวียดนามระหว่างปี ค.ศ.1954-1973 และ
ระหว่างปี ค.ศ.1975-1976

การจะเข้าใจถึงการปรับเปลี่ยนนโยบายจากอย่างหนึ่งไปสู่อีกอย่างหนึ่งนั้น จำเป็นต้องเข้าใจถึงนโยบายเดิมที่มีอยู่ก่อนจึงจะเห็นภาพได้ว่านโยบายใหม่เปลี่ยนไปจากเดิมในประเด็นใดบ้าง ดังนั้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงการปรับเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศของไทยในระหว่างปี ค.ศ. 1975-1976 ซึ่งแสดงความเป็นปฏิปักษ์ต่อเวียดนามลดลง จึงจะเสนอนโยบายต่างประเทศของไทยในระหว่างปี ค.ศ.1954-1973 ซึ่งเป็นนโยบายที่มีความเป็นปฏิปักษ์ต่อเวียดนามสูงก่อน ในการเปรียบเทียบนโยบายเช่นนี้ไม่สามารถกระทำได้ด้วยการพิจารณาจากนโยบายที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้เพราะผู้ศึกษามีอาจเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งนโยบายนั้นเป็นเพียงแนวทางเพื่อการปฏิบัติเท่านั้น การเปรียบเทียบให้ชัดเจนอาจกระทำได้ยากด้วยเหตุนี้จึงจะทำการเปรียบเทียบพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างไทยต่อเวียดนามในช่วงระยะเวลาดังกล่าว เพราะเห็นว่าพฤติกรรมใด ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นไปตามแนวทางแต่ละยุคที่กำหนดไว้ การพิจารณาพฤติกรรมนี้จะอาศัยกรอบการพิจารณาดังที่ระบุไว้ในบทที่ 1 อนึ่งการเปรียบเทียบนโยบายดังกล่าวก็เพื่อจะนำไปสู่การพิจารณาถึงเหตุของการปรับเปลี่ยนนโยบายต่อไป

นโยบายต่างประเทศของไทยต่อเวียดนามระหว่างปี ค.ศ.1954-1973

ระหว่าง ค.ศ.1954-1973 นั้นอาจกล่าวได้ว่า ประเทศไทยมีพฤติกรรมที่เริ่มจากความก้าวร้าวรุนแรง และค่อย ๆ ลดลงเป็นลำดับตามระยะเวลาที่ผ่านมา นั่นก็คือประเทศไทยได้กระทำพฤติกรรมความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่าง ค.ศ.1954-1969 และมาสู่พฤติกรรมที่ลดลงระหว่างความขัดแย้งกับการประนีประนอมเชิงการเมืองระหว่าง ค.ศ.1969-1973

พฤติกรรมที่ประเทศไทยแสดงออกถึงความขัดแย้งกันอย่างรุนแรงต่อเวียดนามในระยะ ค.ศ.1954-1969 นั้น สามารถพิจารณาสรุปจากพฤติกรรมทางการเมืองอย่างเป็นทางการดังนี้คือ

1. มีการกระทำอันแสดงความเป็นศัตรูทางการทูต (Diplomatic hostile actions) กล่าวคือทั้งคู่ต่างไม่มีความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกัน สืบเนื่องมาจากรัฐบาลไทยภายใต้การนำของ

จอมพล ป.พิบูลสงคราม ในปี ค.ศ. 1950 ได้ปฏิเสธคำขอร้องของฝ่ายคอมมิวนิสต์เวียดนามที่จะให้รับรองรัฐบาลของตนซึ่งให้อำนาจรัฐและจัดตั้งสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามมาตั้งแต่วันที่ 2 กันยายน 1945 แล้ว* และจนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1969 ประเทศทั้งสองก็ยังคงไม่มีความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกัน

นอกจากนี้ทั้งคู่มิได้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน สืบเนื่องมาจากในปี ค.ศ. 1950 จอมพล ป.พิบูลสงคราม ผู้นำรัฐบาลไทยในขณะนั้นได้ส่งปิดสำนักข่าวสารของฝ่ายเวียดนามที่ในกรุงเทพฯ ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 อันเป็นช่องทางติดต่อสื่อสารระหว่างรัฐบาลไทยกับฝ่ายเวียดนามเหนือช่องทางเดียวที่มีอยู่เสีย และจนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1969 ประเทศทั้งสองก็ยังคงไม่มีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน

การกระทำที่เป็นศัตรูกันทางการทูตยังพิจารณาได้อีก จากการที่รัฐบาลไทยได้ควบคุมดูแลผู้อพยพชาวเวียดนามอย่างเข้มงวดกวัดขันอันสืบเนื่องมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1949 โดยการกำหนดเขตอยู่อาศัยและควบคุมผู้อพยพเหล่านี้ให้อยู่อาศัยในเขตจังหวัดที่กำหนดให้เท่านั้น นอกจากนี้ยังวางมาตรการควบคุมโดยการจัดการปกครองเป็นหมู่บ้าน ตำบล และให้หัวหน้าหมู่บ้าน ตำบล สอดส่องดูแลความเคลื่อนไหวภายในหมู่บ้าน ตำบลของตน ตลอดจนมีการจัดทำสำมะโนครัวเรือน และทะเบียนบ้านของผู้อพยพเหล่านี้ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบด้วย**

---

* ขณะนั้นฝรั่งเศสพยายามจะกลับเข้าครอบครองเวียดนามอีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่สูญเสียอำนาจให้แก่ญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1940-1945) ดังนั้นจึงไม่มีการยอมรับการจัดตั้งสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามของฝ่ายเวียดนามที่มาจนกระทั่งสนธิสัญญาเจนีวา ปี ค.ศ. 1954 ให้แบ่งเวียดนามออกเป็น 2 ส่วนคือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามและสาธารณรัฐเวียดนาม รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้โปรดดูใน ดิเรก ชัยนาม, ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2509), หน้า 305-320.

** ดูรายละเอียดการควบคุมผู้อพยพชาวเวียดนามอย่างเข้มงวดกวัดขันของรัฐบาลไทยได้ใน ขจัดภัย บุรุษพัฒนา, ญวนอพยพ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2521), หน้า 40-41.

นอกจากนั้น รัฐบาลไทยยังพยายามที่จะส่งตัวผู้อพยพชาวเวียดนาม* กลับประเทศ เนื่องจากเกรงว่าผู้อพยพเหล่านี้จะเป็นแนวร่วมของฝ่ายคอมมิวนิสต์ในการแทรกซึมประเทศไทย โดยได้มีการเจรจากันผ่านสภาทาสของประเทศทั้งสองในปี ค.ศ. 1954 และ 1955 แต่ไม่บรรลุผล จนกระทั่งในเดือน สิงหาคม 1959 ได้มี "ข้อตกลงระหว่างสภาทาสไทย และสภาทาสแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม เกี่ยวกับการส่งชาวเวียดนามในประเทศไทยกลับสู่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม" หรือ เรียกว่า "ข้อตกลงร่างกึ่ง" ซึ่งทำให้สามารถส่งตัวผู้อพยพชาวเวียดนามไปยังสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามนับตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 1960 จนถึง 20 กรกฎาคม 1962 รวม 35,950 คน และภายหลังจากการต่ออายุข้อตกลงดังกล่าวแล้ว ได้มีการส่งตัวผู้อพยพดังกล่าวกลับประเทศตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม 1963 จนถึง 28 กรกฎาคม 1964 รวม 46,265 คน ต่อมาในปี ค.ศ. 1970 และ 1973 ได้มีการเจรจาเพื่อการส่งตัวผู้อพยพชาวเวียดนามกลับประเทศอีกแต่ไม่บรรลุผล**

ยิ่งไปกว่านั้น ประเทศไทยยังทำตัวเป็นปฏิปักษ์อย่างรุนแรงไทยเข้าเป็นพันธมิตรกับฝ่ายศัตรูของเวียดนามในปี ค.ศ. 1954 ด้วยการเข้าร่วมในระบบพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกา คือ เข้าร่วมในองค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ ส.ป.อ. (Southeast Asia Collective Defense Treaty Organization : SEATO) ซึ่งมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำ ซึ่งแม้ว่าองค์การนี้จะใช้องค์การที่มุ่งประสงค์ต่อการสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของ

---

* ผู้อพยพกลุ่มนี้มีประมาณ 50,000 คน ส่วนใหญ่เป็นพวกเวียดนามกึ่งชาติที่หนีภัยการปราบปรามของกองทหารฝรั่งเศสในระหว่างสงครามอินโดจีนครั้งที่ 1 (ค.ศ. 1945-1954) มักเป็นพวกชาตินิยม และไม่ยอมผสมกลมกลืนกับชาวไทย นอกจากนั้นส่วนหนึ่งยังมีอุดมการณ์คอมมิวนิสต์อีกด้วย ดูเพิ่มเติมเกี่ยวกับผู้อพยพชาวเวียดนามในประเทศไทยได้ใน Chan Ansuchote, "The Vietnamese Refugees in Thailand : A Case Study in Decision-Making" (master Thesis, Thammasat University, 1960).

** รายละเอียดเกี่ยวกับการเจรจาเพื่อส่งตัวผู้อพยพชาวเวียดนามกลับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม โปรดดูใน ชัยคภัย บุรุษพัฒน์, ญวนอพยพ.

สาธารณรัฐประชาชนจีนโดยตรง แต่ก็มีเป้าหมายที่จะสกัดกั้นสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามด้วยเช่นกัน*

2. ปฏิบัติการสงครามแบบจำกัดเขต (Limited war acts) ให้แก่การที่รัฐบาลไทยได้ร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาในการทำสงครามเวียดนามนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1964 ดังจะเห็นได้จากการที่รัฐบาลไทยยินยอมให้ทหารอเมริกันเข้ามาประจำตามฐานทัพในประเทศไทยเพื่อปฏิบัติการรบในสงครามเวียดนาม นอกจากนั้นในการปฏิบัติการสงครามดังกล่าว รัฐบาลไทยยังยินยอมให้สหรัฐอเมริกาใช้ฐานทัพใหญ่ ๆ ในประเทศไทยถึง 7 แห่ง ตลอดจนฐานทัพอื่นในประเทศไทยอีกหลายแห่ง ยิ่งกว่านั้นนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1967 รัฐบาลไทยยังส่งทหารไปร่วมรบในสงครามเวียดนามอีกด้วย**

---

* ผู้นำไทยได้แถลงถึงเหตุผลในการเข้าเป็นสมาชิกองค์การ ส.ป.อ. ครั้งนี้ว่า . . . จะเห็นได้ว่าในประเทศไทยอิสระกิติ [หมายถึงเขตปกครองตนเองของชาวไทยที่จัดตั้งขึ้นทางตอนใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีน] ในญวนเหนือกิติ และในที่อื่น ๆ ในอินโดจีนกิติเหล่านี้ล้วนแต่เป็นฐานทัพของฝ่ายคอมมิวนิสต์ที่จะเข้ามารุกรานประเทศเราในวันข้างหน้าเพราะฉะนั้น ทางรัฐบาลจึงได้มีความสนใจ และห่วงใยในเรื่องนี้ จึงได้พยายามทุกวิถีทางที่จะจัดกำลังภายในประเทศให้มีกำลังแข็งแรงด้วยกำลังของเราเอง และนอกจากนั้นก็ได้พยายามที่จะเข้าร่วมกับผู้ที่มื่อคมคคืออย่างเดียวกัน ในการที่จะต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์นี้ จึงได้ตกลงเข้าร่วมสัญญาซี.อาร์.โต. . .

สำนักนายกรัฐมนตรี, นโยบายรัฐบาล พ.ศ. 2475 - 2518 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี), หน้า 795.

** ดูรายละเอียดเกี่ยวกับการเข้าร่วมสงครามเวียดนามของประเทศไทยได้ใน แดมสุข นุ่มนนท์, "ไทย-อเมริกา : พันธะสงครามเวียดนาม" ใน รวมบทความประวัติศาสตร์ (กรกฎาคม 2523) : 97-132.

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามที่แสดงออกถึงความขัดแย้งกันอย่างรุนแรงในระยะปี ค.ศ. 1954 - 1969 นั้น ยังเห็นได้จากพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองในเชิงสัญลักษณ์ คือ

ใช้ถ้อยคำรุนแรงในการทำปฏิสัมพันธ์ (Strong verbal expressions displaying hostility in interaction) โดยการประณามนโยบายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม ดังจะเห็นได้จากสุนทรพจน์ของหัวหน้าคณะผู้แทนไทยสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม (ค.ศ. 1948 - 1957) ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญ ครั้งที่ 9 ในวันที่ 9 ในวันที่ 28 กันยายน 1954 ที่กล่าวประณามนโยบายการแทรกซึมของสาธารณรัฐประชาชนจีนผ่านทางสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามเข้าสู่ประเทศไทย ซึ่งเท่ากับเป็นการประณามนโยบายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามด้วย ดังที่ว่า

. . . รัฐบาลของข้าพเจ้ามีเหตุผลที่จะเชื่อได้ว่ามีการตระเตรียมสำหรับการแทรกซึมอย่างกว้างขวางของฝ่ายคอมมิวนิสต์จากญวนน่านผ่านทางลาว เวียดนามเข้าสู่ประเทศไทย เพื่อที่จะล้มล้างรัฐบาลประเทศของข้าพเจ้า. . .¹

จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรีในระยะปี ค.ศ. 1963 - 1969 ก็ได้กล่าวประณามนโยบายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม โดยกล่าวถึงการที่ประเทศคอมมิวนิสต์ได้ให้ความสนับสนุนแก่ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย และระบุว่าสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามก็เป็นประเทศหนึ่งที่ดำเนินนโยบายดังกล่าว ดังที่ว่า

. . . คอมมิวนิสต์นอกประเทศซึ่งได้แก่ จีนคอมมิวนิสต์ เวียดนามเหนือ และประเทศลาว (ลาวแดง) ได้พยายามสนับสนุนช่วยเหลือด้วยการส่งกำลังคน อาวุธ-ยุทธโปกรณ์แทรกซึมเข้ามาในประเทศไทยอยู่ตลอดเวลา. . .²

¹ International Organization Department, Ministry of Foreign Affairs, "Statements by Chairman of the Delegations of Thailand at the 9th-29th Session of the United Nations General Assembly, (1954-1974)", (xerox), p.5.

² "บันทึกการให้สัมภาษณ์ของจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรีในรอบปี 2501-2511," ที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพวีรบุรุษที่เสียชีวิตในกรณีการป้องกัน และปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ (เอกสารโรเนียว), หน้า 25.

นอกจากนั้น จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผู้นำไทยในระยะปี ค.ศ. 1958 - 1963 ยังได้กล่าวแสดงความไม่ไว้วางใจต่อผู้อพยพชาวเวียดนามในคำปราศรัยเนื่องในโอกาสวันชาติ (24 มิถุนายน 1959) โดยระบุว่า ผู้อพยพชาวเวียดนามประมาณ 5 หมื่นคน ที่มาพำนักอาศัยอยู่ในประเทศไทยนั้น ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของคอมมิวนิสต์ จำต้องอพยพหรือหาทางส่งออกนอกประเทศ³

จากพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามในระยะปี ค.ศ. 1954 - 1969 ในแง่ความสัมพันธ์ทางการเมืองอย่างเป็นทางการที่กระทำการอันแสดงความเป็นศัตรูทางการทูต ตลอดจนปฏิบัติการสงครามแบบจำกัดเขตต่อกัน และจากพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองในแง่ความสัมพันธ์ทางการเมืองเชิงสัญลักษณ์ที่กระทำการอันแสดงความเป็นศัตรูทางการทูต ตลอดจนใช้ถ้อยคำรุนแรงในการทำปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ซึ่งนับว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างประเทศทั้งสองนั้น สะท้อนให้เห็นถึงนโยบายต่างประเทศของไทยที่เป็นปฏิปักษ์ต่อสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามอย่างมาก

ในระยะปี ค.ศ. 1969 - 1973 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามในแง่ความสัมพันธ์ทางการเมืองอย่างเป็นทางการ มีลักษณะที่แสดงออกถึงความลังเลใจ (dilemma) กล่าวคือ มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความพยายามที่จะลดความขัดแย้งระหว่างประเทศทั้งสอง ในขณะที่เดียวกันก็มีพฤติกรรมบางอย่างที่ทำให้ความขัดแย้งอย่างรุนแรงดำรงอยู่

พฤติกรรมที่พยายามลดความขัดแย้งลงจนถึงขั้นที่อาจยุติความขัดแย้งได้ก็คือ

1. ความพยายามที่จะยุติการกระทำการอันแสดงความเป็นศัตรูทางการทูต ได้แก่ การรื้อฟื้นที่จะให้มีการติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม โดยนำเรื่องการส่งตัวผู้อพยพชาวเวียดนามกลับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามมาเป็นประเด็นของการติดต่อ⁴ จึงได้จัดให้มีการพบปะกันระหว่างสภาภาษาของประเทศไทยทั้งสองเพื่อเจรจาดังกล่าว

³ คณะรัฐมนตรี, ประมวลสุนทรพจน์ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในระยะ 3 ปีแห่งการบริหาร (พระนคร : โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2505), หน้า 823.

⁴ Charles E. Morrison and Astri Suhrke, Strategies of Survival : The Foreign Policy Dilemmas of Small Asian States (University of Queensland Press, 1977), p. 137.

2. ความพยายามที่จะยุติการปฏิบัติการสงครามแบบจำกัดเขต ได้แก่ การดำเนินการถอนฐานทัพสหรัฐอเมริกาออกจากประเทศไทยโดยในวันที่ 30 กันยายน 1969 จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรีของไทย และประธานาธิบดีนิกสันแห่งสหรัฐอเมริกาได้ร่วมกันประกาศถึงการถอนทหารอเมริกันออกจากประเทศไทยจำนวน 6,000 คน ภายในเดือนกรกฎาคม 1970 เพื่อลดจำนวนทหารอเมริกันในประเทศไทยลง จากที่มีจำนวน 49,000 คน ในปี ค.ศ. 1969 และหลังจากที่ทำการถอนทหารรุ่นแรกในปี ค.ศ. 1970 ไปแล้ว ในปี ค.ศ. 1971 ก็ทำการถอนทหารอเมริกันออกจากประเทศไทยอีก 11,000 คนจนเหลือ 32,000 คน ในเดือนมิถุนายน 1971 ต่อมาในเดือนกันยายน 1973 ได้ทำความตกลงกับสหรัฐอเมริกาในการถอนทหารอเมริกันจำนวน 3,550 คนออกจากประเทศไทยอีก⁵

นอกจากนั้นยังดำเนินการถอนทหารไทยซึ่งส่งไปร่วมรบในสงครามเวียดนามออกจากสาธารณรัฐเวียดนาม โดยในวันที่ 11 มีนาคม 1971 พล.ต.สง่า กิตติขจร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศไทยในขณะนั้น ได้แถลงถึงการที่จะถอนทหารจำนวน 12,000 คน ออกจากสาธารณรัฐเวียดนามในเดือนกันยายน 1971 โดยจะคงไว้เฉพาะที่ปรึกษาทางทหารและหน่วยแพทย์เท่านั้น นอกจากนี้ในแถลงการณ์ร่วมระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐเวียดนามซึ่งเผยแพร่เมื่อ 12 มีนาคม 1971 ยังแถลงว่ากำลังทหารไทยที่มีอยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐประชาธิปไตยกัมพูชาเท่านั้น⁶

อย่างไรก็ตามพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความล่งเลใจในการดำเนินนโยบายก็คือ การขยายสงครามจำกัดเขต ได้แก่การที่ประเทศไทยได้ร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาในการเพิ่มปฏิบัติการในอินโดจีนในช่วงปี ค.ศ. 1971 - 1972 โดยการให้การอำนวยความสะดวกทางทหารแก่สหรัฐอเมริกาในการปฏิบัติการดังกล่าว ดังจะเห็นได้จากการยินยอมให้สหรัฐอเมริกาส่งทหารเข้ามาเพิ่มเติมตามฐานทัพในประเทศไทยจากที่ลดลงเหลือ 32,000 คน ในปี ค.ศ. 1971 เป็น 45,000 คน ในปี ค.ศ. 1972 การยินยอมให้สหรัฐอเมริกาเพิ่มกำลังทางอากาศในประเทศไทย

⁵ M.L.Bhansoon Ladavalya, "Thailand's Foreign Policy under Kukrit Pramote : A Study in Decision-Making" (Ph.D. Dissertation, Northern Illinois University, 1980), p. 149.

⁶ Ganganath Jha, Foreign Policy of Thailand (New Delhi : Radiant Publishers, 1979), p. 105.

อย่างมากในปี ค.ศ.1972 จนกระทั่งมีจำนวนมากที่สุดเท่าที่เคยมีมา⁷ การเปิดฐานทัพเพื่อให้สหรัฐอเมริกาใช้ในการปฏิบัติการครั้งนี้ขึ้นใหม่อีก 2 แห่งได้แก่ ฐานทัพที่ตาคลี (ซึ่งถูกปิดไปในปี ค.ศ.1970) และฐานทัพที่น้ำพอง นอกจากนี้ในเดือนธันวาคม 1972 ยังยินยอมให้สหรัฐอเมริกา สร้างศูนย์บัญชาการ "หน่วยดำเนินงานสนับสนุนฝ่ายอเมริกา" (The U.S. Support Activities Group) ที่นครพนมแทนกองบัญชาการทหารอเมริกันประจำเวียดนาม (Military Assistance Command, Vietnam : MACV) ซึ่งปิดไป และหน่วยนาวิกโยธิน 3 หน่วยที่นำคัง เวียดนามได้ย้ายได้ย้ายเข้ามาตั้งฐานอยู่ที่น้ำพอง จังหวัดขอนแก่นอีกด้วย⁸

พฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองที่มีทั้งความพยายามที่จะยุติความขัดแย้ง และการขยายความขัดแย้งเช่นนี้ สะท้อนให้เห็นถึงนโยบายต่างประเทศของไทยต่อสาธารณรัฐประชาธิปไตยในระหว่างปี ค.ศ.1969-1973 ที่มีความลังเลใจ (dilemma) ด้วย

นโยบายต่างประเทศของไทยต่อเวียดนามระหว่างปี ค.ศ.1975-1976

ก่อนที่จะถึงปี ค.ศ.1975 นั้น ไทยมีพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับเวียดนามค่อนข้างดีขึ้น ระหว่างปี ค.ศ.1973-1974 ได้มีการกระทำอันเปรียบเสมือนการแผ้วทางไปสู่การปรับเปลี่ยนนโยบายในเวลาต่อมา คือ

1. มีการไปเยือนกันโดยไม่ได้ไปในนามของรัฐบาล โดยในปลายเดือนสิงหาคม 1974 สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามได้เชิญนักหนังสือพิมพ์ไทยไปเยือนฮานอย ซึ่งนับเป็นครั้งแรก นับตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1950 ที่มีนักหนังสือพิมพ์ไปเยือนฮานอย⁹ การกระทำเช่นนี้ถือได้ว่าไม่ก่อให้เกิดทั้งความขัดแย้งและความร่วมมืออย่างมากในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

2. ไม่ใช้ถ้อยคำที่รุนแรงแสดงความบาดหมางในปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเมื่อมีความไม่พอใจต่อกัน และการไม่สามารถตกลงกันได้ในการสถาปนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง

⁷ Surachart Bamrungsuk, "United States Foreign Policy and Thai Military Rule 1947-1977" (Master Thesis, Cornell University, 1985), p. 185.

⁸ แคมสุข นุ่มนนท์, "ไทย-อเมริกา : พันธะสงครามเวียดนาม", หน้า 100.

⁹ Norman Peagan, "Thailand's New Visitor", Far Eastern Economic Review 6 (June 1975) : 2.

ดังที่เห็นได้จาก การพบปะกันระหว่างตัวแทนของนายกรัฐมนตรีของไทย และตัวแทนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม ในปี ค.ศ. 1974 ได้มีการพูดกันว่าหากประเทศทั้งสองจะไม่แทรกแซงกิจการภายในของกันและกันแล้ว ก็จะเป็นผลดีต่อสันติภาพของภูมิภาค ซึ่งตัวแทนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยกล่าวว่าเห็นด้วยในหลักการนี้ แต่ยืนยันว่าฐานทัพสหรัฐอเมริกาในประเทศไทยยังคงคุกคามอธิปไตยของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามอยู่

ในเวลาต่อมา ประเทศทั้งสองได้มีการสื่อความไม่พอใจกันทางจดหมาย โดยนายเหงียนคุย ตรินห์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามได้ส่งสาร ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 1974 ถึงนายจรรยาพร อิศรางกูร ณ อยุธยา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไทยกล่าวถึงอุปสรรคที่ทำให้ประเทศทั้งสองไม่สามารถฟื้นฟูความสัมพันธ์กันได้ว่า

อุปสรรคเพียงอย่างเดียวในการมีความสัมพันธ์เป็นปกติได้แก่ การดำเนินนโยบายของไทยโดยมีจุดหมายที่จะสนับสนุนให้จักรวรรดินิยมอเมริกาทำการรุกราน และแทรกแซงอินโดจีนต่อไป... สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามพร้อมที่จะเข้าร่วมในการเจรจาเพื่อสถาปนาความสัมพันธ์ ถ้าหากรัฐบาลไทยดำเนินนโยบายสันติ และเป็นมิตรอย่างแท้จริง และเลิกนโยบายร่วมมือกับสหรัฐอเมริกา จัดการถอนทหารอเมริกันออกจากประเทศไทยให้หมดสิ้น และเคารพต่อสิทธิแห่งชาติของประชาชนชาวเวียดนาม และประเทศอินโดจีนอื่น ๆ . . .¹⁰

ต่อมา นายจรรยาพร อิศรางกูร ณ อยุธยา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไทย ก็ได้ตอบจดหมายดังกล่าวโดยมีจดหมายตอบลงวันที่ 26 ธันวาคม 1974 ซึ่งกล่าวถึง路途ในการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองว่า

¹⁰ Norman Peagan, "Thailand's New Visitor", p. 2.

. . .การติดต่อ และการปรึกษาหารือโดยตรง
(ระหว่างประเทศทั้งสอง) จะจัดขึ้นที่ใดก็ได้ตาม
แต่จะสะดวก ทั้งนี้เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ
ซึ่งเป็นอุปสรรคขัดขวางการมีความสัมพันธ์ปกติ¹¹

ในเวลาต่อมาทางฝ่ายสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามก็ได้มีจดหมายฉบับที่ 2 ถึง
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศไทยอีก โดยกล่าวถึงจุดยืนของฝ่ายสาธารณรัฐประชาธิปไตย
เวียดนามในการที่จะสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศทั้งสองว่า

ความสัมพันธ์ฉันมิตร และฉันเพื่อนบ้านที่ดีระหว่าง
สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม และประเทศ-
ไทยจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนของประเทศทั้งสอง
และต่อสันติภาพ และมีมิตรภาพอันประกอบไปด้วยรัฐ
เอกราชในภูมิภาค ตามเจตนารมณ์รัฐบาลแห่ง
สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามได้เตรียมที่จะใช้
ความพยายามในการให้มีความสัมพันธ์ฉันปกติ ระหว่าง
ประเทศทั้งสองจุดยืนของเราตั้งอยู่บนพื้นฐานของ
หลักการดังต่อไปนี้

1. เคารพต่อสิทธิของชาติขั้นพื้นฐาน และสิทธิ
ในการตัดสินใจตนเองของประชาชนในประเทศทั้ง
สอง ไม่รุกราน และไม่แทรกแซงในกิจการภายใน
ซึ่งกันและกัน ไม่เข้าร่วมไม่ว่าโดยตรง
หรือโดยอ้อมในการกระทำใด ๆ ที่อาจจะเป็นอันตราย
ต่อเอกราชอธิปไตย เอกภาพและบูรณภาพแห่งดินแดน
ซึ่งกันและกัน

2. ไม่ยินยอมให้ประเทศต่างชาติใช้ดินแดนของ
ประเทศตนเป็นฐาน เพื่อรุกรานโดยตรงหรือโดยอ้อม
และบุกรุกอีกประเทศหนึ่ง และประเทศอื่นในภูมิภาค
ทางฝ่ายไทยจะต้องไม่ยินยอมให้สหรัฐอเมริกาใช้
ดินแดนไทยต่อต้านประชาชนชาวเวียดนามและประเทศ
อินโดจีนอื่น ๆ

3. สถาปนาความสัมพันธ์ฉันมิตร และฉัน-
เพื่อนบ้านที่ดีระหว่างประเทศทั้งสองโดยให้มีการ

¹¹ Ibid.

แลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมบนพื้นฐาน
ของความเท่าเทียมและผลประโยชน์ร่วมกัน¹²

จากจดหมายฉบับที่ 2 นี้ จะเห็นได้ว่าฝ่ายสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามได้ผ่อนปรนเงื่อนไขลงจากเดิมที่จะให้ถอนฐานทัพสหรัฐอเมริกาในไทยมาเป็นเพียงการไม่ยินยอมให้ต่างชาติใช้ดินแดนของประเทศของไทยเป็นฐานเพื่อรุกราน และต้องไม่ยินยอมให้สหรัฐอเมริกาใช้ดินแดนไทยต่อต้านประชาชนชาวเวียดนาม การผ่อนปรนดังกล่าวทำให้ลู่อู่ทางในการสถาปนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองมีความเป็นไปได้มากขึ้น อย่างไรก็ตามในช่วงรัฐบาลสฤษดิ์ก็ยังไม่มีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศทั้งสองเกิดขึ้น

จากพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองที่กระทำการที่เป็นกลางหรือไม่มีความสำคัญต่อสถานการณ์ระหว่างประเทศ และไม่ใช้ถ้อยคำรุนแรงแสดงความภาคภูมิใจในปฏิสัมพันธ์ เช่นนี้ สะท้อนให้เห็นถึงนโยบายต่างประเทศของไทยที่เริ่มลดความเป็นปฏิปักษ์ต่อสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามลง

ระหว่างปี ค.ศ. 1975-1976 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับเวียดนาม มีลักษณะที่แสดงออกถึงความร่วมมือกันมากขึ้นเป็นลำดับ ดังที่เห็นได้จากพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองทางด้านการเมืองอย่างเป็นทางการ อันได้แก่

1. มีการแลกเปลี่ยนอย่างเป็นทางการเล็ก ๆ น้อย ๆ (Minor official exchanges, talks and policy expression...mild verbal support) ได้แก่ การพบปะกันระหว่างเจ้าหน้าที่ระดับสูงของประเทศทั้งสองดังจะเห็นได้จาก การเดินทางมาเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการของคณะผู้แทนรัฐบาลปฏิวัติแห่งสาธารณรัฐเวียดนาม* (คณะผู้แทนรัฐบาลเวียดนามใต้) ในวันที่ 16-19 พฤษภาคม 1975 ซึ่งเดินทางมาเพื่อรับมอบสถานทูตเวียดนามประจำกรุงเทพฯ และเจรจาขอรับทรัพย์สินต่าง ๆ ของสาธารณรัฐเวียดนามอันได้แก่ เครื่องบินและอาวุธยุทธโปกรณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลสาธารณรัฐเวียดนามซุกซ่อนไว้ให้นำเข้ามาในประเทศไทย ต่อมาในวันที่ 21 พฤษภาคม

12

Ibid.

* ขณะนั้นฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้เข้าบริหารประเทศสาธารณรัฐเวียดนามและจัดตั้งคณะผู้แทนรัฐบาลปฏิวัติแห่งสาธารณรัฐเวียดนามขึ้นทำหน้าที่บริหารประเทศขณะที่กำลังดำเนินการรวมเวียดนามทั้ง 2 ส่วนเข้าด้วยกัน

1975 คณะผู้แทนสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม (คณะผู้แทนเวียดนามเหนือ) ก็ได้เดินทางมาเยือนประเทศไทยเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกันและปรึกษาถึงปัญหาอื่น ๆ รวมทั้งเรื่องผู้อพยพชาวเวียดนามในประเทศไทย การกระทำเช่นนี้พิจารณาได้ว่าเป็นการ เริ่มของพฤติกรรมความเป็นมิตรต่อกัน

2. ต่อมาประเทศทั้งสองได้มีการเจรจากันในเรื่องเกี่ยวกับการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันโดยคณะผู้แทนรัฐบาลปฏิวัติแห่งสาธารณรัฐเวียดนามได้ตั้งเงื่อนไขในการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตว่าให้ฝ่ายไทยคืนทรัพย์สินที่รัฐบาลสาธารณรัฐเวียดนามชุกก่อนนำเข้ามาในประเทศไทยทั้งหมดแก่ตน แต่รัฐบาลไทยไม่อาจตอบสนองได้ เมื่อเป็นเช่นนี้กระบวนการที่จะทำให้มีความสัมพันธ์ปกติระหว่างประเทศไทยกับเวียดนามจึงเน้นซ้ำออกไป ฝ่ายสาธารณรัฐเวียดนามได้แถลงเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

การที่ฝ่ายไทยไม่ตอบสนองข้อเรียกร้องอันชอบธรรมของประชาชนเวียดนามที่ได้ดำเนินการมาตรการเรียกร้องให้สหรัฐอเมริกาคืนเครื่องบิน เรือ และทรัพย์สินอื่น ๆ ในไทยนั้นไม่ได้สร้างเงื่อนไขอันน่าพึงพอใจสำหรับการสถาปนาความสัมพันธ์ใหม่ระหว่างเวียดนามได้กับประเทศไทย¹³

นอกจากนั้นอุปสรรคในการสถาปนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองยังสืบเนื่องมาจากการที่ยังคงมีฐานทัพสหรัฐอเมริกาอยู่ในประเทศไทย ซึ่งฝ่ายสาธารณรัฐเวียดนามได้เรียกร้องให้ถอนออกดังที่กล่าวไว้ว่า

. . . เมื่อที่แล้วมา จักรวรรดินิยมอเมริกาได้ใช้ประเทศไทยเป็นฐานทัพเพื่อความสะดวกในการทำสงครามรุกกรานในเวียดนาม และขณะนี้จักรวรรดินิยมอเมริกาได้ถูกบังคับจะต้องออกไปจากเวียดนามได้ และรัฐบาลหุ่นไขว่ถอน

¹³ กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, "ความเคลื่อนไหวระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามในการสถาปนาสัมพันธ์ทางการทูต", สารนิเทศที่ 19/2519, หน้า 40.

ก็ได้ล้มไปแล้วประชาชนเวียดนามใต้ได้รับ
อิสรภาพ และเสรีภาพ รัฐบาลปฏิวัติแห่ง
สาธารณรัฐเวียดนามใต้ได้เคยแถลงมามาก
กว่าหนึ่งครั้งแล้วว่าเพื่อที่จะให้เกิดสันติภาพ
และอิสรภาพในเอเชียอาคเนย์ การถอน
ทหารและฐานทัพสหรัฐอเมริกาออกจากภูมิภาค
นี้เป็นเรื่องจำเป็นรีบด่วน¹⁴

เกี่ยวกับกรณีปัญหาฐานทัพสหรัฐอเมริกาในประเทศไทยนี้ ฝ่ายสาธารณรัฐประชาธิปไตย
เวียดนามก็ได้ย้ำเช่นเดียวกันว่า ฝ่ายสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม "ได้มีทำที่อันแน่วแน่ว่า
สหรัฐอเมริกาจะต้องถอนทหารออกไปจากเวียดนาม อินโดจีน และอาณานิคมโดยสิ้นเชิง"¹⁵

แม้ว่าประเทศไทยไม่อาจสนองต่อข้อเรียกร้องของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม
ได้ทันที แต่ก็มีความพยายามที่จะสร้างเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยต่อการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการ
ทูตเกิดขึ้นหลายประการ ดังปรากฏอยู่ในพฤติกรรมเชิงสัญลักษณ์ข้างหลังนี้

3. พฤติกรรมความเป็นมิตรมีมากขึ้นจนถึงขั้นสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกัน
เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 1976 คณะผู้แทนไทยนำโดยนายพิชัย รัตตกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
การต่างประเทศก็ได้เดินทางไปเจรจากับฝ่ายเวียดนามต่อไปในเรื่องที่ยังไม่อาจตกลงกันได้ในประเทศ-
บาลก่อน อันได้แก่การที่ยังคงมีทหารอเมริกันบางส่วนอยู่ในประเทศไทย การเจรจาบรรลุผลและ
ประเทศทั้งสองสามารถสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกันในวันที่ 6 สิงหาคม 1976 โดยได้มี
แถลงการณ์ร่วม 2 ฉบับ ฉบับที่หนึ่งเป็นเรื่องการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประ-
เทศทั้งสอง และอีกฉบับหนึ่งเป็นเรื่องการเจรจกันระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่าง
ประเทศไทยกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม*

¹⁴ กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, "ความเคลื่อนไหวระหว่างประเทศไทย
กับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามในการสถาปนาสัมพันธภาพทางการทูต", หน้า 39.

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 47.

* สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม และสาธารณรัฐเวียดนามใต้รวมเป็นประเทศ
เดียวกัน และใช้ชื่อสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ในวันที่ 2 สิงหาคม 1976.

จะเห็นได้ว่าจาก พฤติกรรมความสัมพันธ์ทางการ เมืองอย่าง เป็นทางการ เรื่อยมา ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ เวียดนามได้คลี่คลายความตึงเครียดมาเป็นลำดับ เพื่อที่จะให้เห็นภาพความคลี่คลายกระจ่างขึ้น จึงขอเสนอการพิจารณาความสัมพันธ์จากพฤติกรรมด้านการ เมืองเชิงสัญลักษณ์ประกอบด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับเวียดนามในระยะปี ค.ศ. 1975 - 1976 ที่มีลักษณะแสดงออกถึงความร่วมมือกันมากขึ้น ยังเห็นได้จากพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งสองทางด้านการ เมืองเชิงสัญลักษณ์ อันได้แก่

1. มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างเป็นทางการโดยวาจา (Official verbal support of goals, values and regime) ดังจะเห็นได้จาก ถ้อยแถลงของผู้นำไทย เมื่อเกิดกรณีการต่อต้านผู้อพยพชาว เวียดนามขึ้นที่จังหวัดสกลนคร อุดรธานี และหนองคาย เมื่อวันที่ 10 - 12 และ 18 พฤษภาคม 1975 ซึ่งเป็นระยะก่อน และระหว่างการเยือนประเทศไทยของคณะผู้แทนรัฐบาลปฏิวัติแห่งสาธารณรัฐเวียดนาม (16-19 พฤษภาคม 1975) โดยผู้นำไทยเกรงว่าเหตุการณ์ครั้งนั้นจะกระทบกระเทือนต่อความพยายามฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับเวียดนาม จึงแถลงในลักษณะที่แสดงให้เห็นว่ากรณีนี้ไม่ได้เกิดจากการกระทำของรัฐบาลไทย ดังที่ พล.ต.ชชาติชาย ชุณหะวัณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไทยได้แถลงว่า

. . .กรณีที่คนไทยส่วนหนึ่งชุมนุมขับไล่คนญวนอพยพที่ จังหวัดสกลนคร และมีการทำลายทรัพย์สินของชาว ญวนเสียหายนั้นเป็นการขัดขวางการเจรจาในการ อพยพชาว เวียดนาม และปัญหาระหว่างประเทศอื่น . . . 16

ในขณะเดียวกัน พ.ต.ท.บุญเลิศ เลิศบริษัา รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาด- ไทย ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

การประท้วงขับไล่ชาวญวนอพยพที่จังหวัดสกลนคร และหนองคายนั้น ส่วนหนึ่งเป็นแผนการณปลุกปั่น ยุยงขององค์การ ซี.ไอ.เอ. เพราะเจ้าหน้าที่ ตำรวจจับผู้ต้องหาได้กว่า 20 คน หลังจากสอบสวนประวัติมีพวกที่ทำงานให้กับองค์การซี.ไอ.เอ ถึง 7 คน การปลุกปั่นของ ซี.ไอ.เอ.ในครั้งนั้น

¹⁶ ประชาชาติรายวัน, ฉบับประจำวันที่ 13 พฤษภาคม 2518, หน้า 1.

คงต้องการให้ประเทศไทยกับเวียดนามเหนือไม่อาจ
สร้างความสัมพันธ์กันได้ เพราะอยู่ในระหว่างการ
เยือนของคณะผู้แทนเวียดนามเหนือ. . .¹⁷

สำหรับ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี ในขณะนั้นก็ได้ตั้งข้อสังเกตเช่น
เดียวกันว่าอาจเป็นความพยายามที่จะขัดขวางการฟื้นฟู ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย กับ
เวียดนามดังที่กล่าวว่าการเคลื่อนไหวต่อต้านชาวญวนอพยพครั้งนี้ ". . .จะมีเบื้องหน้าเบื้อง
หลังอะไรหรือไม่มันยังสงสัยอยู่เหมือนกัน เพราะพวกญวนเหล่านั้นอยู่มากกว่า 30 ปีแล้ว แต่ไม่มี
ใครคัดค้านหรือขับไล่แต่อย่างใด เพิ่งจะมาเกิดขึ้นวันสองวันนี้เอง. . ." ¹⁸

นอกจากนั้น การสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างเป็นทางการโดยวาจา ยังเห็นได้จากคำ
แถลงของกระทรวงการต่างประเทศไทยในโอกาสที่คณะผู้แทนรัฐบาลปฏิวัติแห่งสาธารณรัฐเวียดนาม
เดินทางมาเยือนประเทศไทยในระหว่าง 16-19 พฤษภาคม 1975 ที่ว่า

ฝ่ายไทยยืนยันว่ารัฐบาลไทยยินดีที่การสงครามใน
เวียดนามได้สิ้นสุดลง และจะมีผลส่งเสริมให้มีการ
ปรองดอง และสันติสุขเกิดขึ้นในอินโดจีน. . .
ฝ่ายไทยยืนยันให้การรับรองแก่รัฐบาลปฏิวัติชั่วคราว
แห่งสาธารณรัฐเวียดนามใต้ และแสดงความปรา-
ปรารถนาที่จะให้ความร่วมมือในการฟื้นฟูบูรณะและพัฒนา
ประเทศเวียดนามใต้. . .¹⁹

การสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างเป็นทางการโดยวาจา ยังเห็นได้จากคำแถลงร่วม
ของคณะผู้แทนสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม และคณะผู้แทนไทย ในโอกาสที่คณะผู้แทนสา-
ธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามเดินทางมาเยือนประเทศไทยในระหว่าง 21 - 29 พฤษภาคม
1975 ที่ว่า

. . .คณะผู้แทนไทยซึ่งมี ฯพณฯพลตรีชาติชาย
ชูกะวัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่าง
ประเทศ เป็นหัวหน้าคณะกับคณะผู้แทนสาธารณ-
รัฐประชาธิปไตยเวียดนามใต้เจรจา และปรึกษา

¹⁷ ประชาชาติรายวัน, ฉบับวันที่ 24 พฤษภาคม 2518, หน้า 1.

¹⁸ สยามรัฐ, ฉบับประจำวันที่ 12 พฤษภาคม 2518, หน้า 16.

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 41.

หาหรือกันเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่สองประเทศมีผลประโยชน์ร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้สองประเทศมีความสัมพันธ์ตามปกติระหว่างกัน . . . ผู้แทนทั้งสองฝ่ายมีความเห็นพ้องต้องกันในเรื่องสำคัญ ๆ ที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกันหลายเรื่อง. อย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาที่สำคัญบางประการซึ่งจะต้องพิจารณากันต่อไปอีก ด้วยเหตุผลฝ่ายไทยจึงได้ตอบรับคำเชิญของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามให้ไปเยือนกรุงฮานอย ทั้งนี้จะได้ตกลงเกี่ยวกับกำหนดเวลาการเยือนต่อไป²⁰

2. มีการทำความตกลงตลอดจนให้ความสนับสนุนทางด้านวัฒนธรรมและวิทยาการ (Cultural and scientific agreement and support) ตลอดจนมีการทำความตกลงทางด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และอุตสาหกรรมอันมิได้เกี่ยวข้องกับทหาร (Non-military economic, technological and industrial agreement) ดังที่เห็นได้จากคำแถลงการณ์ร่วมระหว่างคณะผู้แทนของรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และคณะผู้แทนของรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ในโอกาสที่ประเทศทั้งสองได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกันในวันที่ 6 สิงหาคม 1976 ที่ว่า

เกี่ยวกับเรื่องการบริจาคเพื่อช่วยสมานบาดแผลสงครามในเวียดนามคณะผู้แทนได้แสดงความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว และได้แสดงความเต็มใจที่จะเข้าร่วมมีบทบาทอย่างหนักแน่นในรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม ความช่วยเหลือ และความร่วมมือทางเศรษฐกิจซึ่งจะมีการหาหรือกันต่อไปโดยทั้งสองฝ่าย

นอกจากนั้น

คณะผู้แทนไทยขอบคุณรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามอย่างจริงใจที่ได้ปล่อยตัวชาวประมงและเรือประมงไทยเมื่อไม่นานมานี้ซึ่งได้ถูกจับกุมฐานละเมิดน่านน้ำอาณาเขตของเวียดนาม

และ

²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 46.

คณะผู้แทนทั้งสองฝ่ายได้พิจารณาหาช่องทางที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การค้า และวัฒนธรรม รวมถึงการบริการเดินอากาศ และการไปรษณีย์ ระหว่างประเทศทั้งสอง ทั้งสองฝ่ายตกลงที่จะ แลกเปลี่ยนคณะผู้แทนทางวิชาการ เพื่อปรึกษาหารือ กันในปัญหาเฉพาะเจาะจงคณะผู้แทนทั้งสองตกลง ในหลักการที่จะอนุญาตให้บริษัทการบินพาณิชย์ของ แต่ละฝ่ายมีสิทธิหากำรวินเหนือดินแดนของอีกฝ่าย หนึ่งตามรายละเอียดช่องทางบิน ซึ่งจะได้ตกลง กันระหว่างเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของประเทศทั้งสอง*

พฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองในระยะปี ค.ศ. 1975 - 1976 ทั้งในทางการเมืองอย่างเป็นทางการ และทางการเมืองเชิงสัญลักษณ์ที่มีลักษณะแสดงออกถึงความ ร่วมมือกันมากขึ้น กล่าวคือ มีการแลกเปลี่ยนอย่างเป็นทางการเล็ก ๆ น้อย ๆ มีการสนับสนุนซึ่ง กันและกันอย่างเป็นทางการโดยวาจา มีถ้อยแถลงเกี่ยวกับการทำความตกลงตลอดจนให้ความ สนับสนุนทางด้านวัฒนธรรม และวิชาการ พร้อมทั้งถ้อยแถลงเกี่ยวกับการทำความตกลงทางด้าน เศรษฐกิจ เทคโนโลยีและอุตสาหกรรมอันมิได้เกี่ยวข้องกับการทหารเช่นนี้ สะท้อนให้เห็นถึงนโยบาย ต่างประเทศของไทยที่เป็นมิตรต่อเวียดนามมากขึ้นด้วย

จากการศึกษาเปรียบเทียบนโยบายต่างประเทศของไทยต่อเวียดนามในระยะปี ค.ศ. 1954 - 1973 กับระยะปี ค.ศ. 1975 - 1976 จะเห็นถึงลักษณะของการคลี่คลายจากการ เป็นปฏิปักษ์ในระยะปี ค.ศ. 1954 - 1973 (โดยที่เป็นปฏิปักษ์อย่างรุนแรงในระยะปี ค.ศ. 1954 - 1969 และมีลักษณะลังเลใจในระยะปี ค.ศ. 1969 - 1973) มาสู่ความเป็นมิตรมาก ขึ้นในระยะปี ค.ศ. 1975 - 1976 จึงกล่าวได้ว่านโยบายต่างประเทศของไทยต่อเวียดนามใน ระยะปี ค.ศ. 1975 - 1976 มีการปรับเปลี่ยนไปจากนโยบายก่อนหน้านั้น

* โปรดดูรายละเอียดใน ภาคผนวก ข.